

JAAKKIMAN SANOMAT

Nro 2 - 2008

Vuonna 1906 perustettu jaakkimalaisia perinteitä ja kulttuuria vaaliva pitäjälehti

Maanantaina huhtikuun 7. pnä

Jaakkima

Lumivaara

Lahdenpohja

www.jaakkimansanomat.net

<http://www.jaakkima.com/Visitors.html>

sivu 3

Kansakoulunopettaja Martti Nenosen olivat lasten lisäksi tärkeitä mm.kasvit, osa I

sivu 5

Etsintäkuulutus: Missä puhelin vuodelta 1948?

sivu 6

Lastenlääkäri Leena Kaartinen auttajana Afganistanissa

sivu 7

PULA-AIKA Ensimmäisen Maailmansodan Päättyessä

Kun maailmansota pitkittyi ja ulkomaankauppa vaikeutui, niin se tuntui maamme elintarviketilanteessa ennen ja jälkeen vapaussodan.

Varsinkin viljan puute oli kova. Vielä kun Venäjänkin raja sulkeutui, niin puute oli entistä suurempi. Toisaalta, karjatuotteiden kohdalla, kun paikkakunnaltamme maidon vieni Pietariin pysähtyi, niin voita ja maitoa oli riittävästi käytettävissä. Vaikka karja huonon reutilanteen takia huononmin tuottikin, niin voita riitti sentään yli oman tarpeen. Kauppaliikkeiden lisäksi Viipurin mustanpörssin kauppiat, kulassit, kiertelivät usein voita hamstraamassa.

Ennen vapaussotaa, ja sen jälkeenkin vuosittain viljavarastot elintarvikelautakunnan toimesta käytiin talo talolta inventoimassa. Näiden inventointien mukaan taloille annettiin viljan luovutusmääräykset. Säännöstellyt annokset tulivat niin pieniksi, ettei niillä mitenkään tullut toimeen. Maanviljelijöille annettiin omista tuotteistaan hieman suuremmat annokset. Niitä koetettiin keskenään tasailla tarvitsevien kanssa. Ihalan asemaseudunkin työväki hakeutui mielellään tuttujen talollisten töihin, saaden sieltä elintarveja korttiannostensa lisäksi.

Korvikkeita

Korviketarvikkeita käytettiin runsaasti. Leivän jatkona käytettiin perunaa ja kaikenlaisia jauhoja. Eräälle Oinaanvaaran pikkutalolliselle oli Ihalan myllyssä jauhettu ruisoljista tehtyä silppua.

Sokerista, kahvista ja polttoaineista oli myös pulaa. Kahvin jatkoksi käytettiin kotona kasvatettua sikuria, kuivattuja voikukan juuria ym. Jos jollakin oli ohraa, siitä paahdettiin kahviin lisäainetta. Sokerijuurikasta kasvatettiin ja siitä tehtiin siirappia.

Sähköä ei silloin vielä ollut. Lamppuöljyä ja kynttilöitä sai harvoin ja pieniä eriä. Karbiininkin saanti oli hyvin sattumanvaraista. Välistä tehtiin turnislampuja. Turnipsiin kaivettiin reikä, johon asetettiin pellavakankaasta sydän. Reikään valettiin lampaan talia, jolloin saatiin kynttilän korvike. Joskus käytettiin pärettäkin. Näillä korvikevaloilla ei tosin paljoa valoa saatu aikaiseksi. Käsitöitäkin oli hankala tehdä.

Hirvosen myllylle laitettiin sähkögeneraattori 1919, josta ensin saatiin myllärin omaan tarpeeseen sähköä. Sitä riitti myöskin Osuuskauppaan, ja Mäntylään, Härkösen taloon. Myöhemmin sähköjohdot vedettiin rautatien ylikin, joten sähkötkö alkoivat loistaa rautatien toisellakin puolella. Talvijalkineeksi tehtiin tallukkaita, kun huopikkaitakaan ei ollut tarpeeksi saatavilla. Talukkaisiin käytettiin kaikenlaisia vaatetilkkuja, ja ne sidottiin pellavista punotuilla nauhoilla. Ne olivat mukavat ja lämpimät jalkineet. Mutta niiden teko oli turnislampun valossa hyvin hankalaa.

Kerjäläisiä

Sortavalan pohjoispuolella, Läskelän ja Impilahden seuduilla lienee elintarviketilanne ollut vieläkin huonompi kuin Jaakkimassa. Sieltä tuli ihmisiä suurina joukkoina pitkin maantietä Ihalaankin asti ja sieltä edelleen Kurkijoelle ja Parikkalaan päin. Kun Mäntylä oli aseman ja maantien välissä, ainoa maanviljelystalo aseman seudulla, jossa oli tilavat huoneet ja ehkä paremmin jotain annettavaa, niin usein oli tuvassa monet pyytäjät yhtä aikaa.

Eräänkin kerran, kun tuvasa oli jo useita kerjäläisiä, niin ovesta tuli vielä pari lisää, niin he itse tuumasivat, että kyllä täällä on jo entuudestaan meikäläisiä riittämiin. Ja niin he lähtivät pois mitään pyytämättä. Kaikille koitettiin kuitenkin jotain antaa. Ei mennyt montakaan yötä, etteikö sellaisia yövieraita olisi ollut. Näiden ja oman paikkakunnan kerjäläisten lisäksi olivat vakituiset kulkijat, Valamon munkit.

Nämä kulkivat Valamon ja Konevitsan luostarien väliä teitä myöten jalkaisin. Välillä kerjäten elintarveja itselleen ja luostarille rahaakin. Munkit kulkivat muinakin aikoina, eikä vain näin pula-ajan pakottamina. Samoin oman kylän kerjäläiset kävivät syksyllä kiertelemässä talvivarastoonsa ruokatarpeita ja pyytämässä kaikkea mistä kulloinkin sattui olemaan puute. Silloin ei ollut vielä nykyisen sosiaalihuollon kaltaista toimintaa, vaan jokainen joka pystyi, sai itse hankkia toimeentulonsa. Ne, jotka eivät pystyneet edes kerjäämään hoidettiin, joko vaivastaloissa, taikka annettiin taloi-

hin huutokaupalla vuodeksi kerrallaan "ruotilaiseksi". Sitten myöhemmin olikin kerjääminen kielletty ja köyhäinhoitolautakunnan piirimiesten piti järjestää varattomille toimeentuloa. Kuitenkin silloinkin paikkakunnan vakituiset kerjäläiset kävivät kierroksellaan, eikä heitä siitä edes moitittukaan, vaan otettiin ystävinä vastaan, ja annettiin mitä he tarvitsivat.

Tapauksia

Pitkämatkaisten kerjäläisten kanssa sattui joskus surkukupaisiakin tapauksia. Kerjäämässä kulki nuoria reippaitakin miehiä. Erään kerran kun pari nuorta miestä tuli pyytämään ruokaa, niin heidän ruokailtuun isäntä pyysi heitä pilkkomaan hellapuita. Jonkun ajan kuluttua hän meni puuliiteriin katsomaan, yhtään halkoa ei ollut pilkottu. Onneksi eivät vieneet kirvestä mennessään.

Opetus oli, että ensin piti hakata halot ja sitten vasta sai ruokaa.

Kerran pari miestä olivat olleet syömässä ja naapurin rouva oli tullut käymään ja alkanut ihmetellä, että hän oli juuri samat miehet ruokkinut ja taas ruoka kelpasi. Talojen väliä ei ollut kuin parisataa metriä. Taas kerran, kun pari miestä olivat saaneet leivän kannikan, niin olivat ulos mentyään sen panneet portin pylvään päähän. Ei keltannut.

Nämä tosin olivat perin harvinaisia tapauksia. Tavallisesti matkalle lähtijöillä oli tosi puute ja nälkä.

Pekka Härkösen muistelmiin perustuen Leo Malinen

Eila Volannon uudet maisemakortit

Harvio-seura on julkaissut uuden Lumivaara-aiheisen postikorttisarjan. Halusimme taltioida Eila Volannon maalaamat kauniit maisemakuvat mahdollisimman monien nähtäväksi.

Eila on maalannut herkällä kädellä Kumolalammen, Muokkalammen, Timonsaaren Ukonniemen rannasta, Harvion Linnavuoren ja näkymän Ijäksenmäeltä Huuhkalle. Kokoelmaan kuuluu myös uusi Lumivaaran kirkko-aiheinen joulukortti sekä kortti, jonka enkeliaihe on Lumivaaran kirkon ulko-oven maalauksesta. Siinä

Kumolanlampi Eila Volannon maalaamana.

on teksti: "Sinun tykönäsi on elämän lähde".

Eila Volanto on asunut Lumivaaran Myllykylässä. Hänen vanhempansa Jaakko Tapanainen ja Hilda Tapanainen s. Ijäs olivat Lumivaaran Harviosta. Eila on tehnyt elämäntyönsä opettajana, ja hän on harrastanut maalausta vuosikymmeniä. Eila on osallistunut aktiivisesti sekä Myllykylän että Harvion kyläkirjojen tekemiseen.

Pirkko Ahokas-Tuohinto, Harvio-seuran pj 0400 587022, pirkko.ahokas-tuohinto@kotinet.com